

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארגע נוספות**

381

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַיִּגַשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר"

אין תירוצים

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

בכדור, ממילא אין לו כח לזה. אבל בתורה שיש לו טעם וחשק, ממילא יש לו כח. כמו שאומר הרמב"ן על משה רבנו; מנין היה לו כח להקים את המשכן? מפני ש'נִקְנִי ה' יִחְלִיפוּ כֹחַ' ('ישעיה' מ לא). ('רמב"ן' 'במדבר' ד טז) ההתלהבות לעשות חסד, נותנת כח ועוז.

מספרים על הסבא זצ"ל, מרן ר' שמחה זיסל; שפעם אחת הרגיש שהוא חלש. ושלח שליח לשייבה שלו, שלא יחכו לו למעריב, כי אין לו כח לבוא. אח"כ התבונן, אולי זה רק מתוך עצלות, לא מפני שהוא חלש. ורץ מהר להתפלל מעריב בצבור והגיע שם לפני שהשליח בא. בדבר שיש טעם וחשק, אז הכח הוא אחר.

יש לכל אחד תירוצים שונים בעבודת ה'. שהאדם חושב שהוא אנוס ופטור. ובאמת, יכול להיות מפני שחסר לו הטעם והחשק האמיתי בעבודת ה'. לכן ריש לקיש, כשקיבל עליו עול תורה והבין מה זה תורה. וגם הבין את ההבל של העולם הזה, כבר לא היה לו כח לקפוץ, לא שהיה חסר לו כח, אלא אבד הטעם והחשק בקפיצה, ממילא לא היה לו כח ונשאר רק הכח לאורייתא. כמו שאמר לו ר' יוחנן: "חילך לאורייתא".

בחז"ל, היה בחור בשם 'זישא ברייטברד', שהיה מראה גבורות גדולות. הגוים התקנאו בו ורצו להכשילו. מספרים, שפעם בעיר אחת, התאספו אנשים לאלפים לראות את גבורתו. לקחו הגוים חוט ברזל שבתוכו

המשך בעמ' 2 <<<

אדם? **בפיוט של גשם אומרים: 'יחד לב וגל אבן'.** יעקב יחד לב לעשות חסד. המדה הטובה של חסד, התלהבה ביעקב. והיה לו רצון חזק וחשק גדול לעשות חסד. וזה נתן לו הכח והעוז. כי בדבר שאדם רוצה מאד ויש לו לזה חשק גדול, אז הכח מתגבר אצלו, אבל דבר שאדם אין לו טעם בזה ואין לו רצון, אין לו כח כדבעי.

לדוגמא; אנחנו רואים, אלו שמשחקים בכדור רגל, הם מראים גבורה. אלו הגבורים, הושיבו אותם בישיבה וילמדו כל ליל ששי משמר, תראו שבעבור רגעים מספר, כבר יפלו על פניהם כזבובים וישנו. ובני הישיבה החלשים, יושבים כל הלילה משמר ולומדים בלי הפסקה? **התירוץ הוא;** שזה שמשחק בכדור רגל, יש לו טעם וחשק בכדור, אבל בלימוד התורה אינו מרגיש טעם, ממילא אין להם כח. ובני הישיבה, שאין להם טעם בכדור, ממילא אין להם כח בו, לא מפני שחסר להם כח, אלא מחוסר רצון, כי הם מסתכלים על הכדור בביטול.

הייתי פעם באסיפת רבנים שהחפץ חיים זצוק"ל היה שם והוא אמר: "נתקיים בנו התוכחה; 'נְהִיטָה מִשְׁעַע מִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ'" ('דברים' כח לד). **והסביר את זה;** "עומדים אנשים מבוגרים, בגיל שלשים או ארבעים ומוחים כפים ושמחים. מה ראו? אחד נגח בראש בכדור. עם הידים אסור לנגוע בכדור, אלא רק בראש. כלום, לזה נתנו לך את הראש, לנגוח בו בכדור. הבן תורה, שרואה את ההבל

הובא בחז"ל; 'יומא חד, הוה קא סחי רבי יוחנן בירדנא. חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה. אמר ליה: "חילך לאורייתא"... קביל עליה. בעי למיהדר, לאתווי מאניה ולא מצי הדר'. ('בבא מציעא' פד). 'ולא מצי, לקפוץ כבראשונה, דמשקבל עליו עול תורה, תשש כחו'. (רש"י)

וצריך להבין; בשלמא, מי שעמל בתורה ושקד על התורה יומם ולילה, אז אפשר להבין שהתורה מתשת כחו של אדם. וגם על זה אומרים בעלי המוסר, כי התורה מבריאה את האדם! התאוות והמדות רעות, מחלישים כח האדם **כמ"ש; 'הקנאה והתאוה**

והכבוד, מוציאין את האדם מן העולם' ('אבות' ד כא). אבל לא התורה הקדושה, שהיא 'נותנת חיים לע ושיה'. אבל בכל אופן, בקבלת לימוד תורה, כיצד נחלש כח האדם ועדין לא עשה כלום? עוד טרם עמל בתורה...

ונראה לבאר; כי מצינו אצל יעקב אבינו, שהרועים אמרו לו: "לא נוכל עד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ פֶל הַעֲדָרִים וְנִגְלְלוּ אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר" ('בראשית' כט ח). ועל יעקב כתוב: "וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר". **כותב רש"י; 'כמו שמעביר את הפקק מעל פי צלוחית, להודיע שכתו גדול'.** יעקב אבינו, שלמד אצל שם ועבר י"ד שנה. 'וישפב בפיקום ההוא' ('בראשית' כח יא). במקום ההוא שכב, אבל כל י"ד שנה אצל שם ועבר לא שכב. אדם שלמד כל כך בשקידה גדולה י"ד שנה, מאין לו הכח הזה, הלא התורה מחלשת כחו של

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

היתה עופרת, ברזל היה בכחו לשבור, אבל לא עופרת. כשהתבונן לראות שאם לא ישבור את העופרת, יהיה נעלב לפני הקהל הגדול של הגויים, התאמץ ובכחו שבר גם את העופרת, הרצון החזק נתן לו את הכח הדרוש.

א"כ, אם האדם יחשוב לפעמים שהיצה"ר חזק ממנו ולא יכול לו לנצחו, צריך האדם להתבונן; הלא הקב"ה עומד אצלו וכל מלאכי מעלה מסתכלים עליו ויהיה לו לבזיון גדול, זה צריך לתת לו כח לנצח את היצה"ר הכי חזק. כפי שמצינו אצל יוסף הצדיק, שהתבונן, כי שמו לא יהיה בחושן האפוד, גבר על היצה"ר "נקני" ה' נתליפו כח". (דרכי מוסר').

"נעניי לאה רפות נחל היתה יפת תאר ויפת מראה" (בראשית' כט יז)

לאה בכתה בכונה לכלות עינים, כדי שימאס עשיו בה. (תפארת יהונתן). **ישוהיו הכל אומרים: "שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן. הגדולה, לגדול. והקטנה, לקטן"** (רש"י). ולזה השתדלה לאה בכל מיני השתדלות, לפגוע בשלמות גופה. ואף לכלות עיניה, שהוא היופי והחן העיקרי של אשה. וכמ"ש ז"ל: **"כלה שענינה יפות, אין כל גופה צריך בדיקה"** (שיהש"ר' ד ג). לאה היתה מוכנה להשחית במו ידיה את היופי הלזה, כדי להרחיק את עשיו מעצמה, כדי להנצל מצפרי הרשע הזה, כדאי לה להפסיק את החן הטבעי שלה.

וכן נהגה אסתר המלכה אחרי שלוקחה בע"כ לבית המלך, כי היתה מטמנת עצמה (הגר"א ז"ל). וכשהגיע תור שלה, לא בקשה דבר כמו שביקשו כל הנשים להתנאות ולהתקשט כדי שיצליחו למלכות, אבל אסתר לא רצתה ליפות עצמה, כדי שלא תשא חן לפני המלך.

ודבר עוד יותר מפליא ומבהיל קרה לגולי בבל שהוגלו על ידי נבוכדנצר הרשע, **כפי שמובא בחז"ל; "על נהרות פכל שם לשבנו גם פכינו פנכרנו את ציון. על ערבים פתוכה תלינו פנרותינו. פי שם שאולנו שובינו דברי שיר נתוללינו שמקה שירו לנו משיר ציון. איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר"** (תהלים' קלז א-ד). אמר להם נבוכדנצר: **"מה אתם יושבים ובוכים? הכינו עצמכם, עד שאנו אוכלים ושותים, אני מבקש שתעמדו ותקישו בכנורות שלכם, כדרך שהייתם מקישים לפני אלוקיכם"**. התחילו מסתכלים אלו באלו ואומרים: **"לא דיינו שהחרבנו את מקדשו, אלא עכשיו אנו עומדים להקיש לפני הננס הזה ולפני העבודה זרה הזה?"** עמדו כולם

ושלטו בעצמם ונתנו ביהן היד לתוך פיהם ומקצצים אותם. "שירו לנו משיר ציון. איך נשיר? לא נשיר לא נאמר. אלא: "איך נשיר?" מראים אצבעותיהם ואומרים: "היינו כפותים ונתקטעו אצבעותינו". וכה"א: **"נאקבצם אל הנקר... נאבינה קצם וכפננים ומפני לנו לא מצאתי שם"** (עזרא' ח). שם היו אלא שלא היו יכולים להקיש בכנורותיהם. כיון שידע נבוכדנצר, עמד והשליך מישראל, תלים של הרונים. ואעפ"כ היה להם שמחה, שלא אמרו שירה לפני עבודה זרה. שנאמר: **"נתוללינו שמקה"**. באותה שעה נשבע הקב"ה לישראל: **"אתם שלטתם בעצמכם וקטעתם אצבעות ימינכם, אף אני ה'שיב אחר מינו"** (איכה' ב) ואינה חוזרת, אלא **"א"כ אזכיר אתכם"**. שנא: **"אם אשפך רושלם תשפח מיני"** (מדרש תהלים' קלז).

האם יתכן תיאור נעלה יותר, של מסירות למען שמירת הקדושה! האם יכול אדם להעלות ולו בדמיון, ציור מופלא של התמסרות נפשית והתעלות של כה עצומה. ויתור על הסגולה היקרה של שירה, להפסיד כלים יקרים מפז, כלי קודש ושירה המרנינים את לבות אלפי ישראל. והנה, הם מוכנים להפסיד את כלי הקדש הללו, אצבעות שנועדו להכניס רוח קדושה בלבבות ישראל, הכלים הללו מוכנים להפסיד, כדי שלא תתחלל השירה הקדושה!

איה סופר? שיוכל להגדיר את הכח הטמיר שנתגלה אז בלויים, שקיבלו על עצמם להישאר בעלי מום כל ימי חייהם, כשהם מפסידים בכך, גם את נחלת הכבוד ואת יחוס אבותיהם, כדאי להם לקלקל לעצמם את הכל. ובלבד לשמור על התיקון העצמי שלהם.

"נאמר משה אל ה' למה הרעת לעבדך ולמה לא מציתי חן בעיניך לשום את משא פל העם הזה עלי. לא אוכל אנכי לבדי לשאת את פל העם הזה פי כבד ממני" (במדבר' יא). **פי' הספורנו; "לא אוכל אנכי לבדי לשאת" וצריך שתשתף עמי אחרים, שיבטח העם הזה בהם.** **"נאם פכה את עשה לי" שאינך רוצה לשתף אחרים עמי, כדי שלא לפגום בכבודי.** **"הרגני נא הרג" כדי שתוכל למנות אחרים, שעל ידם תהיה הנהגת העם שלמה. כמו שאחז"ל על שמואל שמת קודם ימיו, כדי שתעמוד מלכות בית דוד.** **"נאל ארצה ברעתי" ברעת חסרון ההנהגה המסובבת בגללי, כי זה יהיה קשה עלי מן המות'.**

כאן מתגלה סוד הגדלות של משה רבנו ע"ה; שלמען תועלת הרבים ולמען

טובת עם ישראל, הוא מוכן לקפח את עצמו ממשרתו, שבה החזיק במסירות נפש מיום עומדו על דעתו. כשהוא עודנו במצרים, סבל סבלותם ושותף היה באנחתם וצעקתם. ועוד מששת ימי בראשית, נודע לגואלם. אתה גואלם ואין אחר גואלם. הולכים ממצרים, העבירים את הים, הביאים למדבר, הוריד את הלוחות הראשונים והאחרונים, נהגם כרועה נאמן. והנה אחרי כל אלה, הוא מוכן לשתף עוד מנהיג אחר אתו. מנהיג שלא הצטער עבורם. משה, מוכן אף להעביר ולמסור לאחר, לגמרי את מקומו, אפילו בתנאי שיהרג. כדי להקל על כך שאחר יבוא וימלא את מקומו, כדאי לו למשה להפסיד את העטרה מעל לראשו, רק בכדי שישתפר המצב של כלל ישראל. הוא מוכן לקלקל את כל העצמיות שלו, רק בכדי להביא תיקון הכלל. וזהו דוגמא שמימית ממש, שרק משה העניו מסוגל לזה. ואולי יהיה בכך גם לקח ולימוד עבורנו. (מעייני החיים').

"נתקא רחל פי לא ילדה ליעקב ונתקא רחל באחיה" (בראשית' ל א)

"נתקא רחל באחיה", צדיקים מהפכים מדת הדין לרחמים. **כתוב: "היצר יחד לפם המבין אל פל מעשיהם"** (תהלים' לג טו). מה הכונה בתיבת **"פל"**? כשדנים את האדם, יביאו לפניו כל המעשים יחד. ויביאו מעשה אחד ויברר מעשה השני. **יש מי שיבטל מהתורה ואומר:** "כי הוא אינו בריא ואינו רשאי לסכן את עצמו". מביאין מעשה אחר של עוה"ו, אשר יגע הרבה יותר ולא חשש לבריאותו. הרי המעשה השני מוכיח על הראשון, כי אין זה, רק עצלות ורפיון ידים, בעון בטול תורה.

מי שאינו נותן צדקה, כדבעי למיעבד. **ואומר:** "שאינו רשאי, כי הוא בעל חוב. וצריך לשמור ממונו לפרוע חובותיו". מביאין לו מעשה אחר, שהוציא לכבוד עצמו ולא חשש לזה. וכן הרבה **"עצמו מספר"** (תהלים' מ) ח"ו. וזהו; הרשעים מהפכין מדת הרחמים לדין. כונתו, שסובר לש"ש, יבוא מעשה אחר ויברר השקר של המעשה הראשון. ויענש רח"ל על שניהם.

משא"כ הצדיקים; אף שיש בהם מעשה שנראה כרע לכאורה, כמו: **"נתקא רחל באחיה"**. שהיה נראה כמדה רעה של קנאה, אבל הביאו נגד זה, מעשה שכבשה תאותה ומסרה סימנים לאחותה. הרי יוכיח שאין בה קנאה. ורק קנאת סופרים היה בה, ממעשה הטובים של אחותה. ונהפכה מדת הדין לרחמים. (חכמה ומוסר' א). ■

רמאי

לבן הגיע לדרשה של האלשיך הקדוש

ועל כל תחבולה ונוכלות, היה לבן מהנהן בראשו ומאשר: "אמת, נכון הדבר, כך היתה כונתי". האלשיך הקדוש, חשף את כל תכניו ומסתרי, קלע לשערה ולא החטיא, עד שהגיע לתחבולה האחרונה, המאה במספר. ואז מחה לבן הארמי ואמר: "לא נכון, זאת לא עשיתי!" וברח. וסיים הארמי הקדוש באמרו: "באמת, גם תחבולה אחרונה ומכוערת זו, עשה, אלא שהתבייש להודות בה". ■

"ואביכן הקל בי וקחתי את משפחתי עֲשֵׂת מַיִם" (בראשית' לא ז), דהיינו; 'מאה פעמים' (ב'ר' עד). והיה מונה אחת לאחת, את כל תחבולות הרמיה של לבן הארמי, תככים נפתלים ונלוזים, רמאויות ושקרים. ורבנו הארמי יושב נכחו, מאזין ומחייך. ולבסוף, צחק. לאחר הדרשה, שאלוהו לפשר חיוכו. ואמר: "נגזר על נשמתו של לבן הארמי, לבוא ולהזין לדרשה החושפת את כל נכליו".

רבנו משה האלשיך הקדוש זצ"ל, היה מגדולי דור דעה, בדורם ובמקומם של מרן 'הבית יוסף' זצ"ל והאר"י הקדוש זצ"ל ור' משה קורדוברו זצ"ל. כעדותו בפתיחת ספרו הקדוש, עסק רוב העת בלימוד ההלכה. ועם זאת, נחשב לאבי הדרשנים. וכפי שהעיד עליו האר"י הקדוש זיע"א, שנחל את חלק הדרוש שבתורה. פעם עמד רבנו האלשיך הקדוש ודרש בפרשתנו, בפסוק:

משומדים

ממה נגעל סר משה מונטיפיורי?

הבטיח הקב"ה ליעקב אבינו: "נִקְהָה וְרָצַף פְּצָפֶר הָאֶרֶץ" (בראשית' כח יד) ואכן, במשך דורות רבים, דורכים עלינו עמי העולם ברגל גאווה. והננו כעפר נרמס ונשחק לרגליהם. ועתה, צאו וראו; המים לכשעצמם, הם דבר טוב ומועיל. ואף העפר כן. אולם, אם נוטלים עפר וזורקים עליו מים, מה מתקבל מצירוף זה? רק בוץ רפש. ובאלה קצה נפשי כל הימים". ■

על אנשיו, שלא יתירו בשום פנים לאותה משלחת, להכנס אל חדרו. תמהו על כך כמה מן המשכילים הנוצרים, שהיו באותו מעמד. ואף הביעו תמיהתם באזני האורח הנכבד. "אורחים יקרים" השיב סר משה בניחותא "אל נא תשתוממו על גודל הסלידה, שאני מגלה כלפי משומדים מבני עמי. כידוע, נמשלו אומות העולם בפי נביאינו ומשוררינו הקדמונים למים רבים אדירים. ואילו לגבי ישראל, כבר

הנדבן היהודי הנודע, סר משה מונטיפיורי, ערך כמה וכמה מסעות בקהילות ישראל שבאירופה, אסיה ואפריקה. כשהגיע פעם לעיר וילנא, באו למלוננו משלחות רבות של יהודים ושל גוים. וכדרכו, קיבל מונטיפיורי את הבאים לשחר את פניו בכבוד הראוי, בהתאם למעלתם ולדרגתם. והנה נודע לו, שבאחת המשלחות העומדות להיוועד עמו, משתתף גם יהודי משומד. מיד צוה

אחים

כאחים. לעומת זאת, מסופר בפסוק מו', על פניית יעקב לנוכחים, שיטו שכם ויסייעו בליקוט אבנים להקמת מצבה. אותה שעה מתברר, שרק בניו של יעקב נחלצים לעזרת אביהם. ושאר כל הידידים הטובים, משתמטים ממילוי בקשתו של יעקב. שכן ידידים מסוג זה, מוכנים ומזומנים תמיד, ליטול חלק בסעודה, אך אינם נכונים להטות שכם בעבודה. ■

לאוהביו שעם לבן. יש אפוא מקום לשאול; מדוע מציע רש"י פירושים שונים למילה "לְאֶחָיו" שבסוף פרשת 'ויצא'? השיב ע"כ ר' חיים מאיר יחיאל ממגלניצה (בן ביתו של ה'מגיד מקוונ'ניץ); בפסוק נד' מסופר על סעודה גדולה, שיעקב עורך ערב הפרידה מלבן. וכאשר מדובר בסעודה דשנה, נעשים הכל אגודה אחת ומתחברים זה לזה

"ויאמר יעקב לְאֶחָיו לְקַטוּ אֲבָנִים" (בראשית' לא מו) אומר ע"כ רש"י, ע"פ המדרש; "לְאֶחָיו" הם בניו, שהיו לו אחים ניגשים אליו לצרה ולמלחמה! והנה, נאמר בהמשך הפרשה: "וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בְּקָרָא וַיִּקְרָא לְאֶחָיו לְאָכַל לֶחֶם" (לא נד). ומפרש שם רש"י; "לְאֶחָיו"

אין אמונה

כבר ייחד הקב"ה שמו עליו, שהיציצה ר פסק ממנו. מזאת יחד כל בעל לב, בעת שפוסע מחוץ למזוזות פתחו, הלואי שתהא ביאתו בחזרה לביתו כיציאתו. וכבר אמרו על הגר"א ז"ל, שהוצרך פעם לצאת מחוץ לביתו. וחזר על פרק כ' שבמסילת ישרים י"ג פעם ואח"כ יצא לשוק. ומה נענה אנן אבתריה. ('אור יהל' א ד ריד) ■

שכהו עיניו וכלוא בבית. והרי הוא כמת ויציצה ר פסק ממנו' (רש"י). מכאן הערה נוראה מה היא סכנת ראיית העין וההתערבות עם בני אדם, שאף יצחק אבינו העולה התמימה, כל זמן שלא היה כלוא בבית אין הקב"ה מאמין בו. ויש חשש כי היציצה ר ישלילו בחטא, משא"כ עכשיו שהוא סגור בבית ומתבודד בחזריו,

"והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיךָ אֲבִיךָ וְאֶלְהֵי יִצְחָק" (בראשית' כח יג). אע"פ שלא מצינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הצדיקים בחייהם שנא': "הֵן בְּקִדְשׁוֹ לֹא יִצְמִין" (איוב' טו טו) כאן ייחד שמו על יצחק לפי

פרשת 'ויצא'

"וַיִּשָׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו"

מתי לעלות לארץ?

"וְהָיָה סֵלֶם מִצֵּב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׂמִימָה" ('בראשית' כחי ב)

אם האדם שפל בעיני עצמו כשהוא **"מִצֵּב אֶרְצָה"**, אזי; **"וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׂמִימָה"**, הריהו באמת גדול בשמים. **כפי שאומר ה'זוהר הקדוש'**; **'מֵאֵן דַּאִיהוּ זַעִיר, אִיהוּ רַב'**. והוא זוכה לידי כך שיהיה; **"וְהָיָה ה' נֹצֵץ עֵלָיו"** ('שם'), שתהא השכינה שרויה עליו, **כמאמר הכתוב: "אֲשַׁכֵּן אֶת דְּכָא"** ('ישעיה' נז טו) (**'אורח לחיים'**)

מלוח מלכה

אומרים משמו של האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין: "המילה **"סֵלֶם"**, המוזכרת בחלום יעקב, מרמזת בדרך של נוטריקון ל'סעודת מלוח מלכה'. בעונותינו הרבים, זהו; **"סֵלֶם מִצֵּב אֶרְצָה"**, שאין הבריות נזהרים כראוי במנהג זה. ופעמים מזלזלים שלא כדין בסעודת דוד מלכא משיחא. אך האמת היא, ש**"וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׂמִימָה"**, ערכו ומעלתו של מנהג זה, מגיע לגבהי מרומים. ואשרי מי שדובק בו כהלכה בכל מוצאי שבת."

"נִיּוּקָן יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֶכֶן יֵשׁ ה' בְּמִקוֹם הַזֶּה וְאֶנְכִי לֹא יָדַעְתִּי" ('בראשית' כח טז)

אצל פרעה נאמר: "נִיּוּקָן פְּרָעָה. וַיִּשֶׁן וַיַּחְלֹם שְׁנֵית" ('בראשית' מא ד-ה). **וזהו ההבדל שבין יעקב לפרעה;** יעקב, משמקיץ משנתו, מיד הריהו מזדרז אל התורה והעבודה ואומר: **"אֶכֶן יֵשׁ ה' בְּמִקוֹם הַזֶּה"**. ואילו פרעה, משמקיץ משנתו, מיד; **"וַיַּחְלֹם שְׁנֵית"**, הריהו חוזר ושוכב שנית לישון. (**הרבי מפרימשלן זצ"ל**)

אהבה מהי?

העולם כולו, היה אומר הגר"א **לאפיאן זצ"ל**, שוגה בהבנת המושג אהבה. **לכולם נדמה, שאהבה פירושה;** תחושת נעימות הממלאת את האדם, בהמצאו בחברת מי שמוגדר אצלו כאהוב. אך אין זה נכון. **אהבה אמיתית, היא זו אשר מעוררת את האדם להעניק לחברו עזרה.** ולהשפיע עליו נעימות וכל טוב. המילה **אהבה**, נגזרת מלשון **הב**. מי שמוצא באהבה, מקור לסיפוק הנאתו בלבד, אינו נחשב לאוהב אמיתי.

עינים יפות

כתוב: "וְעֵינַי לְאֵה כַּפּוֹת" ('בראשית' כט ז). **מפרש רש"י;** **"שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכתה".** והתרגום מתרגם; **"ועיני לאה יאין".** כלומר; שעיני לאה היו נאות. ולכאורה; אשה שבוכה הרבה, אין לה עינים יפות? אלא, תלוי על מה בוכים? אם בוכים על חסרון גשמי, חומרי, שחסר לי, זה עינים מכוערות. אבל אם בוכים מסיבה רוחנית, כגון; צער על עבירות שעשינו, או לא ליפול בידי אדם רשע, זה עינים מאד יפות. **כי היהדות טוענת;** לא כל מה שיפה, קדוש. אלא, כל מה שקדוש, יפה. (**'ברכת שמעון'**)

"וַיִּפְגַע בְּמִקוֹם" ('בראשית' כח יא)

'ללמדך, שקפצה לו הארץ' (רש"י) יעקב איבנו זכה לקפיצת הדרך, בלכתו לישא אשה. גם אליעזר זכה לקפיצת הדרך, בלכתו לקחת אשה ליצחק. בדבר זה, רמז יש בו לדורות, כי יהודים בגלות, אף אם לא תהא מזומנת להם בדרך הטבע, נדוניה וגם פרנסה לאחר החתונה, אל יעכבו נשואי בניהם ובנותיהם, כי אם יעשו מעשה ויבטחו בעזרת השי"ת ואפילו בדרך נס. הארץ תקפוץ להם, עד שיוכלו למלא את רצונם. (**'בכורי אביב'**)

"מה פשעי מה חטאתי פי דלקת אחקרי" ('בראשית' לא לו)

"מה פשעי מה חטאתי" מה גדול הוא חטאי **"פי דלקת אחקרי"** בראותי כיצד אתה רץ לחפש אחר אלהיך, הרי על אחת כמה וכמה, צריך הייתי אני לרוץ ולרדוף אחרי האלוקות האמיתית. ואם איני להוט כ"כ, הרי זה חטא מצדי, למה זה לא ארדוף אחרי הטוב האמיתי, בלהט ובהתלהבות, כשם שלבן רודף אחרי ההבל והתהוה. (**'מעינה של תורה'**)

"למה נחבאת לברת ותגנב אתי ולא הגדת לי נאשלקתך בשמקתה ובשרים בתך ובכנור" ('בראשית' לא כז)

כל ימי שהותו של יעקב בבית לבן, היה מסתיר ממנו את דרכיו, היה מבלה כל היום בשדה, חוזר לערב כהדיוט מן השוק ומדבר כאחד מקלי עולם; **"הִבֵּה אֶת אִשְׁתִּי"** ('בראשית' כט כא), עד שהיה לבן סבור, כי יעקב אינו אלא איש כערכו וכסוגו. ברם, אילו היה לבן יודע את טיבו האמיתי של יעקב, את גודל צדקותו ויראתו, אזי לא היה יכול לסבול את קרבתו ומיד היה משלחו מביתו. **וזהו אשר היה טוען:** **"למה נחבאת לברת?"** כאשר היית בביתי, נחבאת מפני וברחת מנגד עיני, לבל אכיר את טיבך. **"ולא הגדת לי"**, אלמלי היית מגלה לי את מהותך, **כי אז;** **"נאשלקתך בשמקתה ובשרים"** מזמן כבר הייתי משלח אותך מביתי. (**'קדושת לוי'**)

"וַיִּהְיוּ בְּעֵינָיו כְּנִמִּים אֶחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ אֵתָה" ('בראשית' כט כ)

בעצם, הלא צריך להיות להיפך, שכל יום יהיה בעיניו כשנה, מחמת האהבה? ברם, רק באהבה שאדם מתכוין בה לעצמו, לשם הנאה חומרית, משתוקק הוא שהזמן יחלוף מהר. וכל יום, כשנה בעיניו. אבל כאן, האהבה רוחנית, ללא כל פניה עצמית. ולגבי אהבה כזאת, אין מקום למוקדם, או למאוחר. ושבע שנים, הן **"כְּנִמִּים אֶחָדִים"**. (**הרבי מאפטא**)

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

קומה שלמה, שהראש ממוקם בראשה. ובו הדעת והתבונה. ובגוף, רצונות ומאווים שונים. והשאלה היא; מי ימשול על מי?! **'הרשעים, הם ברשות לבם'** ('ב"ר' לד י) הגוף ומאוויו, שולטים על הראש והשכל. ואילו **'הצדיקים, לבם ברשותם'** ('שם'). והתבונה מדריכה את צעדיהם. וזהו שאמר הכתוב: **"וישא יעקב רגליו"**, הוא שלט על הרגלים, גופו מילא את רצון התבונה. ולא להיפך.

"וישמע את דברי בני לָבָן לאמר" ('בראשית' לא א). **"ויקרא יעקב את פני לָבָן"** ('בראשית' לא ב). **"ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך"** ('בראשית' לא ג)

כשהאומות מדברים סרה על עם ישראל, מעלילים עלינו ודוחקים את רגלינו, **בבחינת: "וישמע את דברי בני לָבָן לאמר"**, עדין מבליגים אנו על כ"ז, שומעים חרפתנו ואיננו משיבים; **'איננהו בדידהו ואנן בדידן'**. אבל מכיון שאנו רואים את פניהם שאינם כתמול שלשום, **בבחינת: "ויקרא יעקב את פני לָבָן"**; כשהעומדים בראש הממשלות מראים לנו פנים זועפים, אזי, אנו מוכרחים לבקש לנו מקום מקלט. **והמקלט היותר בטוח הוא;** לשוב לארץ אבותינו, **"שוב אל ארץ אבותיך"**. ('הפץ חיים') ■

גבם, כך עם ישראל; כל רודפיו יכלו ויאבדו והוא ישר לנצח, בלתי מנוצח. (הרמב"ם ב'אגרת תימן')

"הפעם ילנה אישי אלי פי ילדתי לו שלשה בנים" ('בראשית' כט לד)

רבי משה מקוצי, בעל הסמ"ג, מפרש את הכתוב שלפנינו בדרך הפשט; כשילדה לאה את הבן השלישי, אמרה בשמחה: "עכשיו, שאני מטופלת בשלשה ילדים, יצטרך יעקב אישי להילוות אלי ולעזור לי בגידול הילדים. שבדרך הטבע, אני מסוגלת להחזיק בזרועותי, שני ילדים בלבד. ומשנולד בני השלישי, הנני בטוחה, כי; **"הפעם ילנה אישי אלי"** לכל מקום. ולכן ראוי לו לרך הנולד, שיקרא שמו **"לָנִי"**.

"וישא יעקב רגליו" ("בראשית' כט א)

מהו ביטוי זה; **"וישא יעקב רגליו"**, הרי לא נושאים את הרגלים על הכתף. אדרבה, הרגלים הן הנושאות את האדם. **אלא, אמר רבנו אברהם בן הרמב"ם ז"ל;** רעיון עמוק גלום כאן. האדם, הוא

"פי בכל פחי עבדתי את אביכך" ('בראשית' לא ו)

הרמב"ם ז"ל למד מן הכתוב ביעקב אבינו, את חיובי הפועל; **'כדרך שמוזהר בעה"ב שלא יגזול שכר העני ולא יעבנו. כך העני מוזהר, שלא יגזול מלאכת בעה"ב ויבטל מעט בכאן ומעט בכאן. ומוציא כל היום במרמה. אלא, חייב לדקדק על עצמו בזמן. וכן חייב לעבוד בכל כחו' ('שכירות' יג יז).**

"והנה זרעך פֶּפֶר אֶרֶץ וּפְרֻפְרֵת יָמָה נִקְדָּמָה וְצַפְנָה וְנִגְפָה" ('בראשית' כח יד)

על פסוק זה, שנינו במדרש; **'מה עפר הארץ, מבלה את כל המתכות והוא קים לעולם. כך בניך, מבלים את כל העולם והם קימים לעולם'** ('ב"ר' סט ה). **מעירים על מדרש זה חכמי ישראל;** צאצאי יעקב, נמשלו כאן לעפר. ובמקום אחר נמשלו לכוכבים (כב יז). **לומר לה:** אם ישראל יהיו ענוים ושפלים כעפר, יגביהו מעלה מעלה, ככוכבי השמים. ואם יהיו יהירים וגאים ככוכבים, יונמכו ויושפלו כעפר. כמו שהעפר, הכל דורכים עליו ורומסים אותו, אבל בסופו של דבר, הרומסים יטמנו בתוכו והוא יעלה על

כעס

וכעס". וסיים בעל 'הידושי הרי"ם' **כמדבר לעצמו:** "מורנו הקדוש ר' מנדלי (הרבי מקוצק). אף הוא דבק באמת בלא כל פשרה. וכתוצאה מכך, היה נראה בעיני הבריות, כקפדן וכנוח לכעוס. אבל מתי לכעוס ואיך לכעוס, אף זאת היה אפשר ללמוד במחיצתו של ר' מנדלי". ■

פְּחָתָל. וכן נאמר: **"ויסר ליעקב נֶכֶב פְּלָבָן"** (לא לו). וזאת על שום מה? על שום שיעקב אבינו היה אפוף כולו במידת האמת. ואיש אמת, אינו מסוגל להתהלך בעולם הזה, באדישות ובשלוה פנימית. וכתוצאה מכך, אינו יכול לשלוט תמיד ברוחו הסוערת ולמנוע עצמו מגילויי רוגז

"ויסר אף יעקב פְּחָתָל" ('בראשית' לב)

הצדיק רבי מאיר מגור, בעל 'הידושי הרי"ם', אמר פעם בהתעודות של חסידים: "מכל שלשת האבות הקדושים, לא מצינו תגובה של כעס וזעם, אלא אצל יעקב אבינו ע"ה, **ככתוב: "ויסר אף יעקב"**

יארציט

האבות. יש לתת בזמן הזה פירוש חדש לדברי חז"ל שהלכו לעולמם, שכן רבים מאחינו בני ישראל, באים לבית הכנסת, רק כשהם חייבים לומר 'קדיש' על מות האב, או האם. ואילו כן, אפשר שלא היו רואים כל ימי חייהם, כיצד נראה בית הכנסת מבפנים". ■

דורכת על מפתן בית הכנסת, אפילו בימי שבת ומועד. ורואים אותם רק בימים שחלים אצלם 'ימי זכרון' לנפטרים. **הניע ר' יוסף דב ראשו בעצב ואמר:** "לצערינו, **'תפילות אבות תקנום'** ('ברכות' כו). כיום, נקבעות ומתקיימות תפילות רבות בציבור, בזכותם של

הגאון ר' יוסף דב סולוביצ'יק, ראש ישיבת ולוז'ין ורבה של בריסק דליטא, היה מן הפעילים הנמרצים בעניני הציבור היהודי ברוסיה. פעם ספרו לר' יוסף דב, שהולכים ורבים האנשים שאינם פוקדים את בית הכנסת לתפילות היום. ויש מהם שרגלם אינה

מי חשוב יותר?

הגמרא במסכת נדה' אומרת; 'שלושה שותפים יש באדם; "הקב"ה, אביו ואמו'. אביו; מזריע הלובן שממנו, עצמות וגידין וצפרנים ומה שבראש ולבן שבעינים. אמו; מזרעת אודם, שממנו עור, בשר ודם ושערות ושחור שבעינים. והקב"ה; נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים והמישה חושים ודעה ובינה והשכל. וכיון שמגיע זמנו להיפטר מן העולם, הקב"ה לא נוטל ח"ו חלק שאינו שלו, רק מה שהוא נתן וזו הנשמה אותה הוא לוקח. ואילו חלק אביו ואמו, מוטל לפניהם' (לא). המגיד מדובנא זצוק"ל נשא משל ואמר; משל למלך אחד שהיו לו שלשה נסיכים, שבבוא העת, אחד מהם ישב על כסא המלכות. אמר להם: "ידוע לכם גודל אהבתי אתכם. וכיון שרק אחד מכם יירש את כסאי ביום מן הימים ואיני יודע במי מכם אבחר. עצתי הוא, שתלכו למדינה מעבר לים לזמן קצוב. ושם כל אחד ישתלם באומנות מסוימת. ובבוא הזמן, אשלח לקחת אתכם, אבחן אתכם וזה שירשים אותי בחכמתו, ישב תחתי. ברוך אומר ועושה. הלכו להם אותם נסיכים, מעבר למדינת הים. הראשון, החל להשתלם בחכמת הצפיה; משקפות, טלסקופים, מצפנים, עד שהיה מושלם בחכמה זו. השני, החל להשתלם בחכמת המכונות; בונה כל מיני מנועים, מכונות, רכבות, מומחה בתחום ההנעה. השלישי, החל ללמוד רפואה; ועד מהרה, הפך לרופא המומחה ביותר, שיועד לרפא כל מחלה ולמנוע כל מחוש מבעוד מועד. לימים שלח המלך לקרוא לשלשת הנסיכים. הראשון, לקח משקפת ארוכת טווח והחל

לצפות לכיוון הארמון. וראה שם תכונה גדולה, הולכים רצים ושבים וכנראה שקרה משהו בממלכה. השני, שהיה מומחה במנועים, אמר: "אין בעיה, תעלו על הרכב אשר בניתי וחיש גז ונעופה". כשהגיעו לארמון התבשרו, כי בתו של המלך חלתה ואין מזור. אמר השלישי: "אין שום מחלה שתעמוד בפני". ואכן, רקח לה סממנים מסוימים. והנסיכה שבה לאיתנה הראשון. כל אחד מהנסיכים, תלה את הצלת הנסיכה בזכותו. הראשון אמר: "אם לא הייתי צופה למרחוק, מהיכן היינו יודעים שיש מצב קשה בארמון"? השני אמר: "ואם לא הייתי ממציא רכב ומסיע אתכם, יתכן שכשהיינו מגיעים היה כבר מאוחר". השלישי אמר: "אכן צודקים אתם, אבל מה בצע שהיינו מגיעים לכאן ולא מוצאים מזור לתחלואי הנסיכה"? אמר המלך לביתו: "את תחליטי מי ימלוך תחתי". אמרה הנסיכה: "שני הראשונים, אין לי חפץ בהם בתור מלכה. מה לי ממשקפות? וכי יחסרו לי רכבים מפוארים? אלא מאי? רופא ודאי שאצטרך, שאם ח"ו אחלה שוב, או אחד מילדי ודאי שרופא נחוץ". (הרמב"ם כתב; שאל ידור אדם בעיר שאין בה רופא). אכן, הרופא הוא החשוב ביותר. עד כאן המשל. הנמשל ברור; האב והאם היו שותפים של הקב"ה, שיצרו גוף האדם. אבל ללא הנשמה, שהיא חלקו של הקב"ה, חלק אלוק ממעל, מה שוים האיברים והגידים, שהם כאבן שאין לה הופכין"? משה רבנו רעיא מהימנא אומר בפרשת 'האזינו': "זָכַר נְמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שְׁנוֹת דֶּר נָדָר שְׂאֵל אֲבִיךָ וְנִגְדָה זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ" ('דברים' לב ז). כשנפטר צדיק מן העולם, באים כל פמליה של מעלה

לקבל פניו. ועושים לו כבוד גדול. ואף האבות הקדושים נקראים לקבל פניו. ויוצא כרוז ואומר: "פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גֹי צְדִיק שְׁמֵר אָמִינִים" ('ישעיה' כו ב). וכולם הולכים עמו, לבית עולמו שהכין בזה העולם. הנשמה שנמצאת תחת כסא הכבוד, מתקנאת בכבוד הזה. ומתחננת בפני הקב"ה, שישלח גם אותה לעולם הזה. ומבטיחה לו, שגם היא תסגל תורה ומצוות בזה העולם. לאחר שמפצירה הרבה, מקבלת את מבוקשה ונכנסת בגוף של תינוק בעולם הזה. בא המלאך ומלמד אותה תורה במשך תשעה חדשים. ולאחר מכן משביע אותה: "תהי צדיק ואל תהי רשע" ('נדה' ל). על כך אומר הפסוק: "זָכַר נְמוֹת עוֹלָם" כלומר; נשמה יקרה, זכרי את ההבטחה אשר הבטחת לבוראך, לפני ירידתך לעולם, לאיזה עולם באת, מלא מכשולים ומהמורות; "לִפְתַּח חַטָּאת רִבְצִין" ('בראשית' ד ז). וכל זה לפי בקשתך. ואל תשכחי לאן תלכי בסוף. 'למקום עפר רימה ותולעה' ('אבות' ג א) "פִּי עֶפֶר אֶתָּה וְנָאֵל עֶפֶר תִּשׁוּב" ('בראשית' ג ט). והכי חשוב; 'לפני מי אתה עתיד ליתן דין והשבוב' ('שם') לפני מי שהסכים להורידך לעולם הזה - מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא! לפיכך נברא האדם ביום השישי, אחר כל מעשה בראשית. שאם יצדיק מעשיו, יאמרו לו: "הכל מוכן לכבודך כשלחן ערוך לסעודה. באת לעולם מוכן ומזומן לפניך למלא כל צרכיך". ואם ח"ו יגיס דעתו, יתגאה ויתרברב, יאמרו לו: "יתוש קדמך במעשה בראשית", סה"כ מה אתה?? טיפה סרוחה, עפר ואפר בחיך. האדם בחיים חיותו, יש תולעים שאוכלות אותו מבפנים, וכל שכן לאחר מותו. ■

שבת נופש ופיוט
 עם "אוצרות חיים"
פרשת מקץ הנוכה
 בתאריכים כו'-כח' כסלו 11.12.22-24 מיום ה' עד מוצ"ש
 אפשרות לשישי שבת בלבד
במלון חופית נהריה
 גלאט כשר, משגיח צמוד
 מספר המקומות מוגבל!
 הרצאות מרתקות, פעילויות לילדים עונג שבת עם כיבוד עשיר
 הפייטן שחר לוי הי"ו
 הרב נח ברגר שליט"א
לפרטים: 03-6880091 / 050-3131740/1

מרכאת שיניים רב תחומית
 רבי עקיבא 44 בני ברק נוסד בשנת 1982
 המרכז להשתלות שיניים ואסתטיקה

אצלינו, החור הוא רק בשן. לא בכיס.
 בדיקה ויעוץ מקצועי ללא תשלום

השתלות | כתר | וכל הטיפולים הנדרשים
 מחירים מוזלים במיוחד!
 כדאי לטלפן ולשמוע.

052-8448443 / 03-5794757

יקנעם היכל התרבות אלונים 11 יום רביעי יא' כסלו 7/12/11
 פתיחת שערים ב-20:00 תחילת התוכנית ב-20:30 כניסה 10 שקל

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר" ההרצאות מאובטחות

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.TV

נופש חנוכה במלון "יפה נוף ערד" ***
עם הרב אמנון יצחק שליט"א

מיום ראשון עד יום רביעי 1,500 ש"ח לזוג בלבד! 3 לילות 4 ימים
 כ"ט כסלו-ב' עבת 25-28/12/11 פנסיון מלא, הרצאות, בריכה, פעילות לילדים
 מדי ערב שמחת חנוכה עם הזמרים הכשרים אהרון ועזריאל כהן
רישום בטלפון 03-6777779

לזכאי חי' כפלים לילה ראשון חינם לילה שני 500 ש"ח לזוג אפשרות לילה אחד

טיול לקברי הצדיקים עם הרב אמנון יצחק שליט"א

ביום שלישי י"ז כסלו 13/12/11

מירון - קבר רשב"י
 עבריה - רמב"ם, ר' מאיר בעל הנס
 14:00 ארוחת צהרים - במלון 'המצודה' בעבריה
 15:15 תפילת מנחה
 15:30 הרצאת הרב אמנון יצחק שליט"א
 יציאה מנקודות האיסוף בטעה 7:30 בדיוק!

בני ברק - רח' מתתיהו 10
 ירושלים - בניני האומה

הישיבה בהפרדה מלאה!
 ההרשמה ב'שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק
 בין השעות 09:00-15:30

03-6777779

✓ עבודות בובקט ועוד... ✓ פיגוי פסולת ברזל ✓ פרוקי מבנים ✓ כל סוגי ההריסות ✓ הובלות קטנות ✓ מפנה מוצרי השמל בחינם שירות אדיב ומקצועי 24 שעות ביממה בכל הארץ

יעקב 054-7341447

בס"ד

'מעוז צור ישועתי'
 בעזרת ה' ארגון 'שופר' מזמין את כל פעיליו וידידיו מכל רחבי הארץ

לשמחת חנוכה עם הרב אמנון יצחק שליט"א
 את הערב ינעימו זמרים כשרים ביניהם: ארז יחיאל, אהרון כהן, עזריאל כהן, יצחק אבוהב כמוצאי שבת פרשת 'מקץ' גר חמישי של חנוכה

כח' כסלו 11/דצמ' 24 בשעה 20:00
 באולמי 'ארמונות חן' המפוארים
 כיבוד קל' במקום כניסה חופשית

הכניסה לגברים בלבד

הפגנה רבתי

זריקת 1000 טמבלויזיות

ברעמד הרב אמנון יצחק שליט"א

עם ישראל מוזמן להביא ולזרוק את הטמבלויזיות שלו נוכח בניני הטמבלויזיה הישראלית ורשות השידור לתוך צפרדעים המוכנים לקליטתם במקס מרשים מלווה בדברי תורה והסבר לסיבת ההפגנה הטקס יעבר בשידור ישיר לכל האומה בארץ ובעולם דרך אתר 'שופר' www.shofar.tv

קהל המשתתפים יתברך ע"י הרב אמנון יצחק שליט"א

ההפגנה תתקיים אי"ה ביום שלישי י' כסלו 11/דצמ'6/ תשע"ב

בשעה 16:00 בדיוק ברחוב תורה מציון 14 ירושלים עיה"ק ת"ו

מול הטמבלויזיה הישראלית ברוממה ותסתיים בשעה 18:00

הקדימו את הגעתכם

עדכונים להפגנה

כל מי שבכוונתו להגיע לאירוע עם מכשיר טמבלויזיה, מתבקש להגיע עד השעה 14:00 לנקודת איסוף המכשירים שתהיה בכתובת הנ"ל ולגשת לחניה בחניונים הבאים; רח' שרי ישראל 6, מחנה שנלר, בנין שער העיר, רח' תובל, בניני האומה. כל מי שברשותו טמבלויזיה ומתגורר בירושלים רבתי ניתן לחייג למספר 057-222-1578 ויאספו אותה ממקום מגוריכם

כניסה לגברים מרחוב שמגר כניסה לנשים מרחוב מעלות זלמן בראשי

ההצלחה היא של כלנו!